

Schoonmaak en chemische agentia

Ervaringen van de arbeidsinspectie

Opname:	Mogelijke milde gastro-intestinale irritatie met misselijkheid en braken.
Inhalatie:	Het inademen van het verstoven product kan lichte irritatie veroorzaken aan de luchtwegen.
Huidcontact:	Na langdurig contact kan het product de huid irriteren.
Oogcontact:	Tijdelijk oppervlakkige irritatie.

Studieavond PCBA-Prebes 30/09/2022

Yves De Groeve

Arbeidsinspecteur TWW Oost-Vlaanderen

yves.degroeve@werk.belgie.be

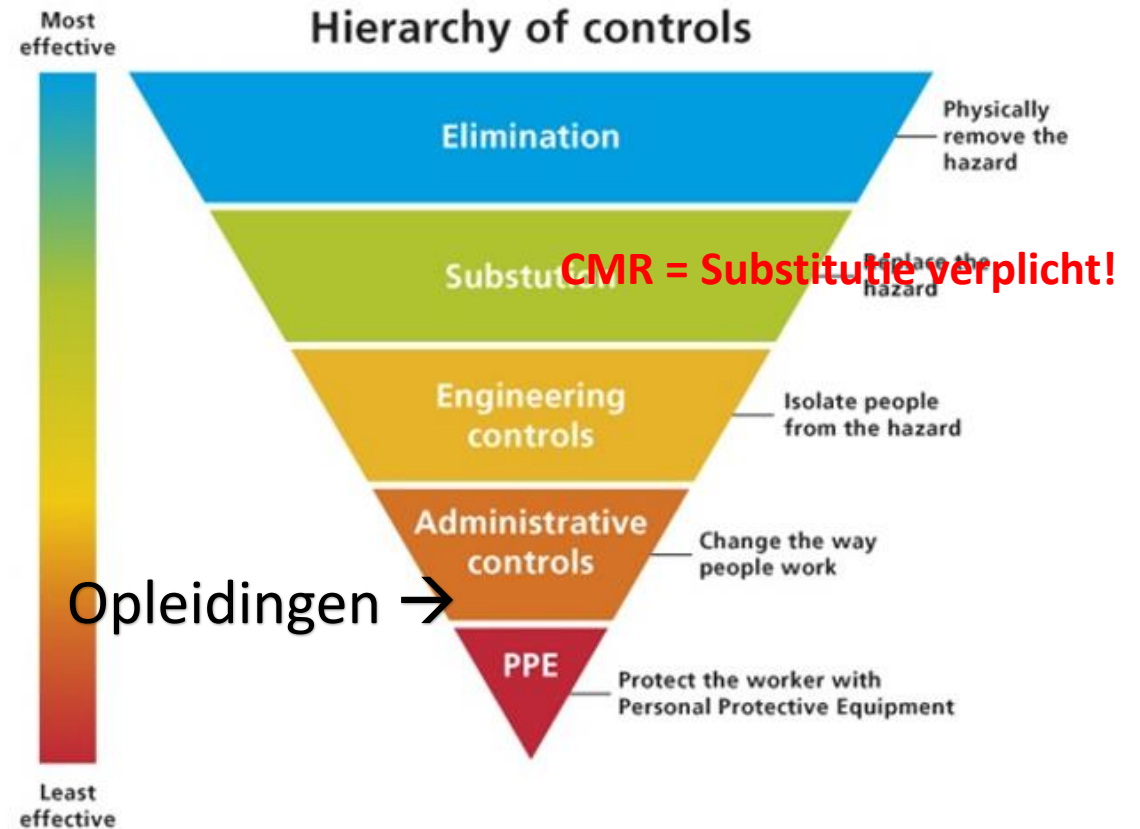

Codex Boek VI

- Titel 1.- Chemische agentia
- Titel 2.- Kankerverwekkende, mutagene en reprotoxische agentia

Risico wegnemen of tot minimum verkleinen door:

- Substitutie. Indien niet mogelijk:
- Technische maatregelen en passende werkprocessen die voorkomen dat gevaarlijke CA vrijkomen
- Collectieve bronmaatregelen en passende organisatorische maatregelen
- Indien blootstelling niet met bovenstaande middelen kan voorkomen worden: individuele beschermingsmiddelen met inbegrip van PBM

(e-)SDS?

= veiligheidsinformatieblad

- Als basis voor RA
- Toegang verplicht voor CPBW en werknemers

Inhoud		
1. Identificatie stof/mengsel	7. Hantering en opslag	13. Instructies verwijdering
2. Identificatie gevaren	8. Maatregelen blootstelling / PBM's	14. Info vervoer
3. Samenstelling en informatie over bestanddelen	9. Fysische en chemische eigenschappen	15. Regelgeving
4. EH	10. Stabiliteit en reactiviteit	16. Overige info
5. Brandbestrijding	11. Toxicologische info	
6. Maatregelen bij incidenteel vrijkomen	12. Ecologische info	Evt. blootstellingsscenario's (e-) bij gevaarlijke stoffen → nagaan gebruik!

VEILIGHEIDSINFORMATIEBLAD

volgens Verordening (EG) Nr. 1907/2006

Versie 6.1

Herzieningsdatum 16.10.2019

Printdatum 23.01.2020

RUBRIEK 1: Identificatie van de stof of het mengsel en van de vennootschap/onderneming

1.1 Productidentificatie

Handelsnaam
identificatienummer

:
:

1.2 Relevant geïdentificeerd gebruik van de stof of het mengsel en ontraden gebruik

Gebruik van de stof of het
mengsel

: Reinigingsmiddel

Uitsluitend voor gebruik door professionele gebruiker.

1.3 Details betreffende de verstrekker van het veiligheidsinformatieblad

Firma

:

Telefoon

:

Telefax

:

E-mailadres Verantwoordelijke
persoon

:

Contactpersoon

: Productontwikkeling / productveiligheid

1.4 Telefoonnummer voor noodgevallen

RUBRIEK 2: Identificatie van de gevaren

2.1 Indeling van de stof of het mengsel

Indeling (VERORDENING (EG) Nr. 1272/2008)

Oogirritatie, Categorie 2 H319: Veroorzaakt ernstige oogirritatie.

Huidcorrosie/-irritatie, Categorie 2 H315: Veroorzaakt huidirritatie.

Bijtend voor metalen, Categorie 1 H290: Kan bijtend zijn voor metalen.

2.2 Etiketteringselementen

Etikettering (VERORDENING (EG) Nr. 1272/2008)

Gevarenpictogrammen :

Signaalwoord : Waarschuwing

8.2 Maatregelen ter beheersing van blootstelling

Persoonlijke beschermingsmiddelen

Bescherming van de ogen : Bij kans op spatten, draag:
Nauw aansluitende veiligheidsstofbril

Bescherming van de handen

Materiaal : Bij aanhoudende of herhaaldelijke aanraking handschoenen dragen.
Chemicaliënbestendige handschoenen van butylrubber of nitrilrubber, categorie III volgens EN 374-1: 2003 (0,4 mm).

Opmerkingen : Neem nota van de informatie geleverd door de fabrikant over
doorlaatbaarheid en doordrenkingstijd, en speciale
werkplekcondities (mechanische belasting, aanrakingstijd).

Huid- en lichaams-bescherming : Kies beschermingskleding aan de hand van de hoeveelheid en
concentratie van de gevaarlijke stof op de werkplek.
niet nodig bij normaal gebruik

Bescherming van de ademhalingswegen : Niet nodig; behalve bij aërosolvorming.
Aanbevolen filtertype:
ABEK-P3-filter

RUBRIEK 3: Samenstelling en informatie over de bestanddelen

3.2 Mengsels

Chemische omschrijving : Waterige oplossing van een oppervlakteactieve stof.

Gevaarlijke bestanddelen

Chemische naam	CAS-Nr. EG-Nr. Registratienummer	Indeling	Concentratie (% w/w)
fosforzuur	7664-38-2 231-633-2 01-2119485924-24	Skin Corr. 1B; H314 Met. Corr. 1; H290 SCL >= 25 % 1B; H314 10 - < 25 % 2; H315 10 - < 25 % 2; H319	>= 20 - < 25
Alcohols, C13-15, branched and linear, ethoxylated	157627-86-6	Acute Tox. 4; H302 Eye Dam. 1; H318 Aquatic Chronic 3; H412 SCL > 10 % 1; H318	>= 3 - < 5
Benzenesulfonic acid, C10-13-alkyl derivs., sodium salts	68411-30-3 270-115-0 01-2119489428-22	Acute Tox. 4; H302 Skin Irrit. 2; H315 Eye Dam. 1; H318 Aquatic Chronic 3; H412	>= 2 - < 2,5

[WETGEVING](#)[RAADPLEGINGEN](#)[INFORMATIE OVER CHEMISCHE STOFFEN](#)[ONDERSTEUNING](#)[ECHA](#) > [wetgeving](#)

wetgeving

De **Reach-verordening** heeft tot doel de gezondheid van de mens en het milieu te beschermen tegen de risico's die chemische stoffen kunnen opleveren.

- [Meer informatie](#)

De **CLP-verordening** waarborgt dat werknemers en consumenten in de Europese Unie door middel van de indeling en etikettering van chemische stoffen duidelijk worden geïnformeerd over de gevaren van chemische stoffen in de Europese Unie.

- [Meer informatie](#)

De biocidenverordening (**BPR**) heeft tot doel de biocidenmarkt in de EU beter te laten functioneren en moet tegelijkertijd zorgen voor een hoge mate van bescherming voor mens en milieu.

- [Meer informatie](#)

De **PIC-Verordening** inzake voorafgaande geïnformeerde toestemming regelt de in- en uitvoer van bepaalde gevaarlijke chemische stoffen en stelt verplichtingen aan bedrijven die deze chemische stoffen willen uitvoeren naar landen buiten de EU.

- [Meer informatie](#)

The **Chemical Agents Directive (CAD)** and the **Carcinogens and Mutagens Directive (CMD)** provide a framework for setting occupational exposure limits, forming an integral part of the EU's mechanism for protecting the health of workers.

- [Read more](#)

In de **kaderrichtlijn afvalstoffen** worden maatregelen beschreven ter bestrijding van de negatieve gevolgen van de productie en het beheer van afval voor het milieu en de menselijke gezondheid, en ter verbetering van het efficiënte gebruik van middelen die cruciaal zijn voor de overgang naar een circulaire economie.

- [Meer informatie](#)

De **POP-verordening** verbiedt of beperkt de productie en het gebruik van persistente organische verontreinigende stoffen in de Europese Unie.

- [Meer informatie](#)

De herziene **drinkwaterrichtlijn** is bedoeld om burgers en het milieu te beschermen tegen de schadelijke gevolgen van verontreinigd drinkwater en de toegang tot drinkwater te verbeteren.

- [Meer informatie](#)

10 SECTOREN MET DE MEESTE ERNSTIGE ONGEVALLEN

10 BEROEPEN MET DE MEESTE BIJZONDER ERNSTIGE ONGEVALLEN VOLGENS PLAATS VAN HET ONGEVAL

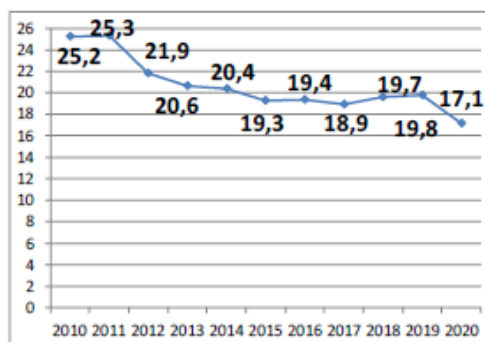

Sectorfiche : Diensten in verband met gebouwen; landschapsverzorging - NACE 81 2016 - 2020 - Arbeidsplaats

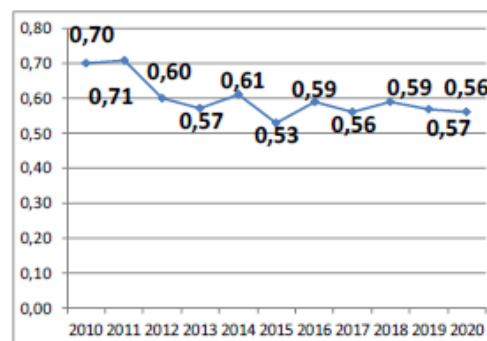
Aantal ongevallen per jaar	2016*	2017	2018	2019	2020
Aantal ongevallen met tijdelijke ongeschiktheid	2.637	2.689	2.922	3.104	2.288
Aantal ongevallen met voorziene blijvende ongeschiktheid	573	586	623	640	528
Aantal ongevallen met dodelijke afloop	1	5	4	5	1
Totaal aantal ongevallen (zonder gevolg inbegrepen)	4.548	4.718	4.154	5.447	4.065

Aantal werkgevers of werknemers per jaar	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal werkgevers	6.061	6.214	6.316	6.443	6.548
Aantal werknemers (VTE)	94.075	98.680	102.595	110.138	94.293

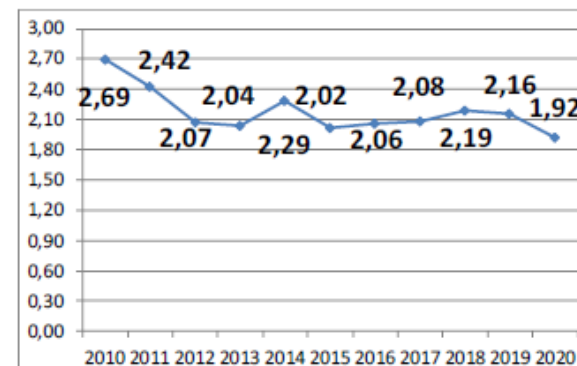
1. Frequentiegraad

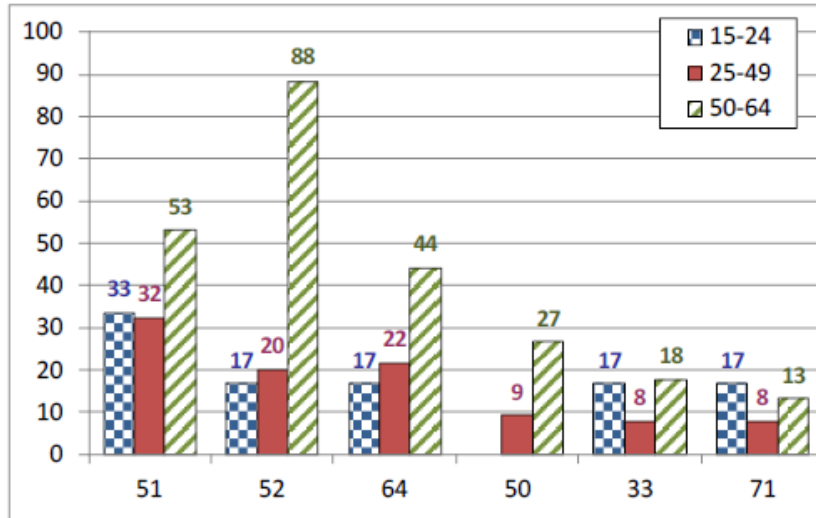
2. Werkelijke ernstgraad

3. Globale ernstgraad

4. De 6 belangrijkste oorzaken (afwijkende gebeurtenis) van de ongevallen van 2016 met dodelijke afloop of blijvende ongeschiktheid tot gevolg : aantal ongevallen per 100 000 VTE per type oorzaak, volgens de leeftijd. (55% van de ongevallen)

51 : Vallen van personen - van hoogte (16%)

52 : Uitglijden of struikelen met val, vallen van personen - op ± dezelfde hoogte (15%)

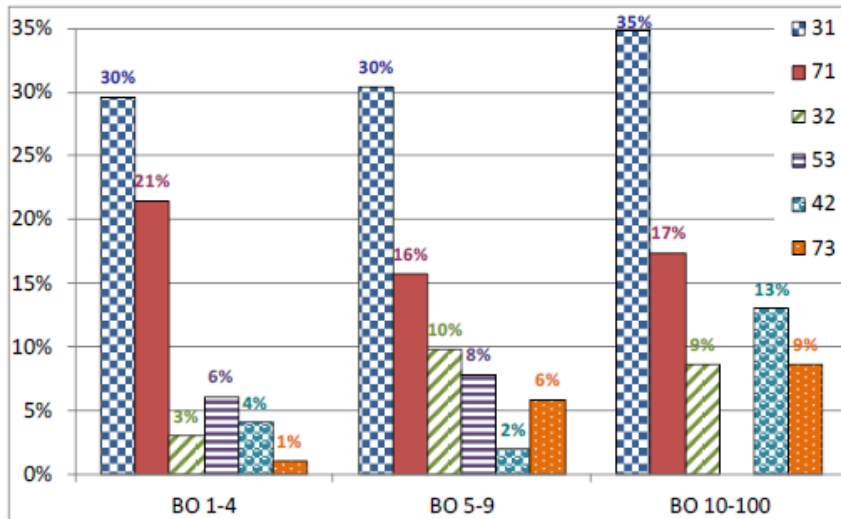
64 : Ongecoördineerde, onbeheerste of verkeerde bewegingen (11%)

50 : Uitglijden of struikelen met val, vallen van personen - niet gespecificeerd (5%)

33 : Glijden, vallen, instorten van het betrokken voorwerp - hoger gelegen (op het slachtoffer vallend) (4%)

71 : Optillen, dragen, opstaan (4%)

5. De 6 belangrijkste soorten ongevallen (contact-verwonding) van 2016 met dodelijke afloop of blijvende ongeschiktheid tot gevolg : percentage van die modelongevallen in elke ernstklasse (dodelijke afloop of BO). (69% van de ongevallen)

31 : Verticale beweging, verplettering op/tegen (gevolg van een val) (30%)

71 : Fysieke belasting - van het bewegingsapparaat (18%)

32 : Horizontale beweging, verplettering op/tegen (7%)

53 : Contact met een hard of ruw voorwerp (6%)

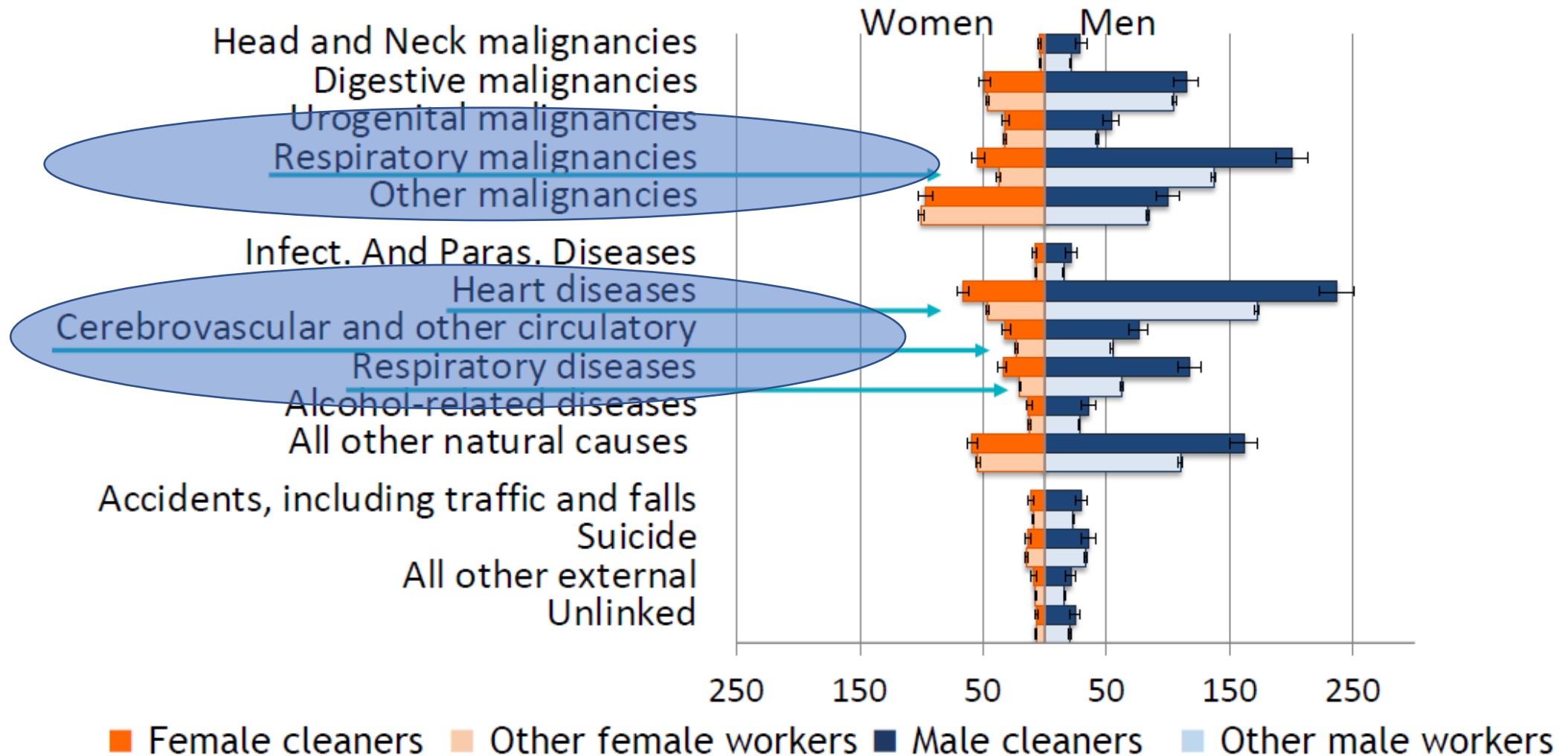
42 : Stoot door voorwerp - vallend (4%)

73 : Psychische belasting, psychische shock (4%)

Mortality among cleaners and other workers (2001-2011)

Directly standardised mortality rates per 100,000 & 95% confidence intervals

Reference: Sex-specific working population in 1991

Ziekten gerelateerd aan chemische/biologische agentia

- Contact en irratatief eczeem door
  - allergie: handschoenen (vinyl);
  - nat werk (water);
  - desinfectantia;
  - zepen / parfums / ... !!!
- Huidinfecties (bv. bacteriële ontstekingen)
- COVID-19
- Longkanker (gechloreerde solventen)
- COPD (bronchitis & longemfyseem door desinfectantia)
- Longontstekingen (biologische agentia – aspergillus fumigatus)
- Hartkwalen (stof, shiften, lage jobcontrole, zware job)
- Astma
- Hormoonverstoring: bv. parabenen als conserveringsmiddel en diethylftalaat als drager van geurstoffen in was- en schoonmaakmiddelen

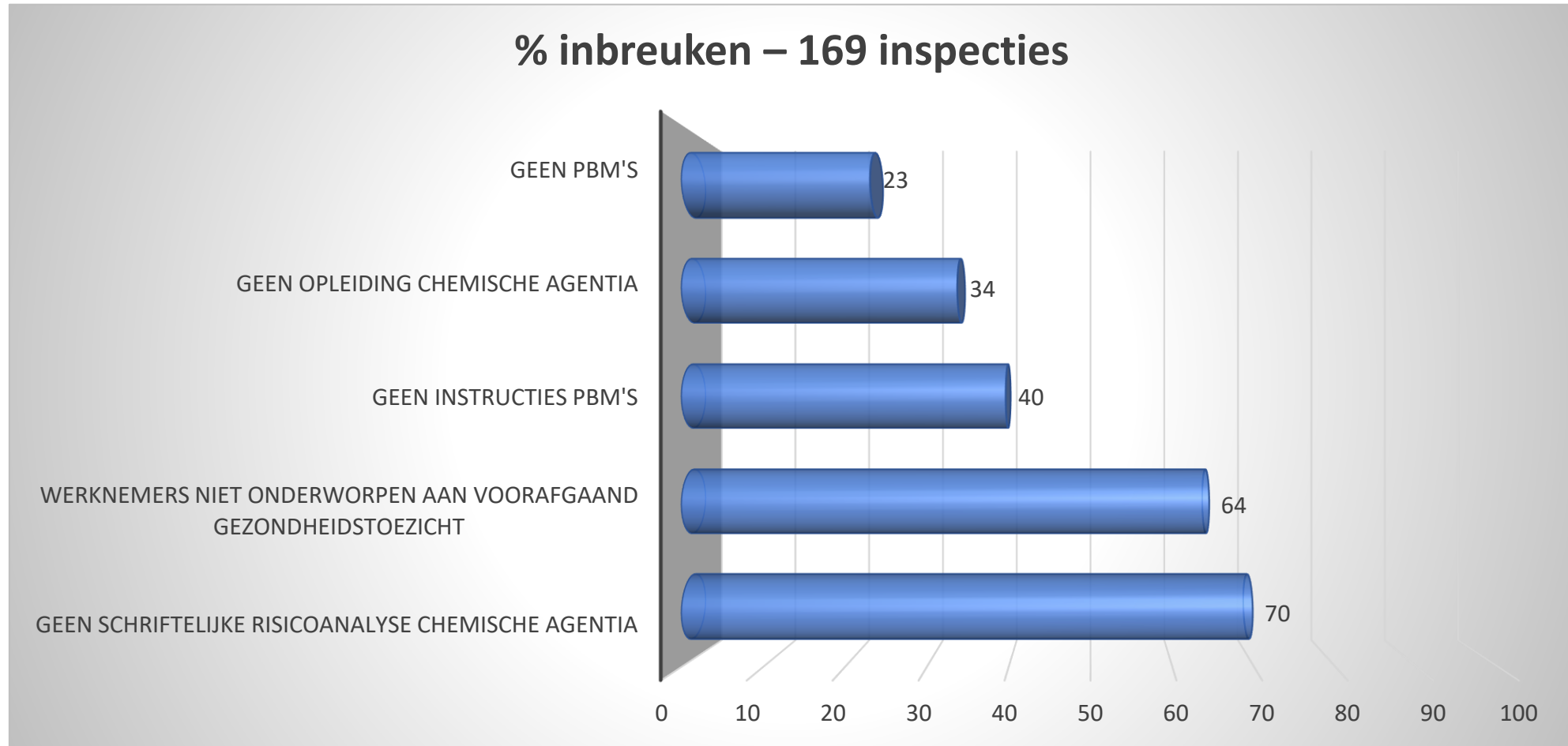

Vermijd (o.a.)

- woorden die eindigen met -paraben of -parabenen;
- DMDM hydroantoine;
- imidazolydinil urea;
- methylchloroisothiazolinone;
- methylisothiazolinone;
- triclosan;
- triclocarban;
- triethanolamine (of 'TEA').
- fragrances' of geurstoffen, parfum, FD&C of D&C

Campagne TWW - dienstencheques 2022

Tom Palmaers

Portugese medewerker reinigingsfirma verongelukt in betonbedrijf in Riemst

Riemst - In het betonbedrijf Daerden en Co, in de bedrijvzone Op 't Reek in Riemst-centrum is maandagavond een medewerker van een reinigingsfirma om het leven gekomen. Tijdens het schoonmaken werd hij door de transportband die hij aan het reinigen was gegrepen en kwam onaelukkia ten val.

Schoonmaker raakt gekneld en sterft in machine van vleesverwerkend bedrijf

Het parket kwam ter plaatse om de omstandigheden van het ongeval te onderzoeken. — © edp

LEEUWERGEM - In het vleesverwerkend bedrijf Jademo in de Ballingsweg in Zottegem gebeurde woensdag om 21 uur een dodelijk onaeval.

In Nederland hebben jaarlijks 7.000 ongevallen met schoonmaakmiddelen plaats. Dat laat de Nederlandse overheid weten. Bij 1500 slachtoffers was het letsel zo ernstig dat ze op de spoeddienst terecht kwamen. Hierbij waren 310 kinderen jonger dan 5 jaar betrokken. Vooral één en tweejarigen lopen vaak een ernstige vergiftiging op. VeiligheidNL en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit starten daarom met een campagne om ouders bewust te maken van de risico's.

Het gaat vaak mis tijdens het schoonmaken, in een onbewaakt ogenblik. Dan staat de fles schoonmaakmiddel voor het grijpen of liggen de vaatwastabletten binnen handbereik. Kinderen stoppen het in hun mond om uit te proberen. In de Nederlandse campagne worden adviezen gegeven als: zet schoonmaakmiddelen hoog in kastjes, achter slot en grendel. "Zorg er ook altijd voor dat je de spullen meteen opruimt, ook wanneer de bel of de telefoon gaat is het zaak eerst de spullen buiten het bereik van kinderen te zetten", luidt het.

Ter vergelijking: in ons land kwamen er in 2013 bij het Antigifcentrum 13.246 oproepen binnen voor ongevallen met huishoudproducten. Dat is zo'n 28% van alle oproepen die het Antigifcentrum dat jaar kreeg. De meeste ongevallen hadden betrekking op volwassenen (6.845 oproepen), gevolgd door kinderen tussen 1 en 4 jaar (4.294 oproepen). Meer informatie in het jaarverslag 2013 van het Antigifcentrum, via deze [link](#).

Ernstige arbeidsongevallen

- Brandwonden
  - Chemische brandwonden
    - On(voldoende)verdund
    - Scheur in handschoen
    - Verkeerde handschoenen
    - Uitdoen handschoenen
    - Onder hogedruk
    - Zweetdruppels afwrijven met hand
  - Door warm water,...
    - Uitgieten hete recipiënten (koffie- thee-...)
    - In industrie, warme leidingen
  - Geen E.H.-materiaal

Correct handschoenen aan- en uitdoen!

- Geschikt voor risico (RA)
- Betrek werknemers (comfort)
- Opleiding en instructies voor werknemers met inbegrip correct gebruik - Instructienota
- Toezicht door HL

Ernstige arbeidsongevallen

- Verdringing zuurstof
  - Afzuiging (chemisch / biologisch)
  - Locatie schoonmaaklokaal = kleedkamer?!
  - Gesloten systemen/putten/tanks
- Fysieke oorzaken
  - Hoge druk: op handen, in ogen, ...
  - Beknelling in machines
  - Draaiende elementen (gegrepen door transportbanden,...)
  - Vallen van ... en door ...

Andere aandachtspunten

- Ergonomie
  - 15,1% (**meer dan 1 op 7**) beroepsziekten bovenste ledematen → schoonmaakprofessionals
  - E-fact 39 van het European Agency for Safety and Health at Work uit 2008 :
    - 74% heeft spierklachten gehad in voorgaande jaar.
    - 52 % heeft medisch advies gezocht. Voornamelijk lage rug, nek, knieën, schouders en pols.

Andere aandachtspunten

- Shiftwerk
- Werken met derden → risico's klant
- Anderstaligheid
- Onzichtbare werken
→ Onzichtbare risico's?
psychosociale risico's; agressie; ...!

OiRA schoonmaak

[OiRA - Online interactive Risk Assessment \(oiraproject.eu\)](http://oiraproject.eu)

02/05/2017

Toegang tot de tool [↗](#)

Cleaning services **Belgium** French

Schoonmaak ▼

Tijdens de ontwikkelingsfase van de Belgische OiRA Hout werden de mogelijke risico's in de schoonmaaksector onder de loep genomen en werd benadrukt dat bedrijven werkzaam in de sector zich meer bewust moeten worden van de risico's waarmee zijzelf en hun schoonmakers geconfronteerd worden. Deze slaan bijvoorbeeld op uitglijden en struikelen, risico's bij schoonmaken op hoogte, risico's verbonden aan de klant, ...OiRA schoonmaak kwam tot stand door een intensieve samenwerking tussen de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, het ABVV, het ACV en de ABSU.

FPS Employment, Labour and
Social Dialogue

Bronnen / info

- [Sectorfiches | Federaal agentschap voor beroepsrisico's \(fedris.be\)](#)
- Van den Borre, L., Deboosere, P. Health risks in the cleaning industry: a Belgian census-linked mortality study (1991–2011). *Int Arch Occup Environ Health* **91**, 13–21 (2018). <https://doi.org/10.1007/s00420-017-1252-9>
- [Infoavond Anderstalige werknemers en derden op de werkvloer \(oost-vlaanderen.be\)](#)
- Beswic
  - [Hormoonverstoorders | Beswic](#)
  - [Gevaarlijke stoffen | Beswic](#)
- [HSE - Skin at work: Removing gloves without contaminating your hands](#)
- [ECHA \(europa.eu\)](#)

Met dank aan cel hygiëne TWW OVL